

Faillissementswetgeving verstoort de markt

Van onze redacteur

De commissie-Kortmann presenteert in het najaar een voorstel voor een nieuwe faillissementswet. Jan Adriaanse, verbonden aan het Centrum voor Bedrijfswetenschappen van de Universiteit Leiden, is verklaard criticaster van de nieuwe wetgeving. Schaf de surseance van betaling helemaal af, zegt hij. En maak een liquidatiewet. 'Surseance is betutteling van de overheid.'

Jan Adriaanse houdt zich als universitair hoofddocent en adviseur bezig met onderzoek naar bedrijven in financiële moeilijkheden en het redden van bedrijven buiten de faillissementswetgeving om. In vakkringen wordt dit wel 'informele reorganisatie' genoemd.

Vriend en vijand zijn het erover eens dat de surseance van betaling in de huidige Faillissementswet van 1893 niet werkt. Bij een surseance krijgt de onderneming uitstel van betaling. De rechtbank stelt een bewindvoerder aan die de levensvatbaarheid van het bedrijf onderzoekt en tracht overeenkomsten met betrokken partijen te sluiten. In 90% van de gevallen leidt surseance niet tot herstel, maar tot faillissement.

De commissie-Kortmann – formeel de Commissie Insolventierecht – moet de faillissementswet op moderne leest schoeien en kreeg als opdracht mee het reorganiserende vermogen van de wet te verhogen. Volgens de deels uitgelekte plannen wordt de surseanceregeling verder opgetuigd en gaat op in een zogeheten insolventieprocedure. Die aan-

vraag stellen of ze zich hierin wel dient te mengen.

De reorganisatieparagraaf in de huidige faillissementswetgeving gaat uit van de gedachte dat een ondernemer in financiële moeilijkheden niet in staat is zelf met zijn bank en leveranciers tot een oplossing te komen. Dat is overheidsbetutteling en een miskenning van het gezonde verstand van die partijen. Met de herziening van de faillissementswetgeving wordt de betutteling nog opgevoerd. Want de bewindvoerder die namens de samenleving wordt aangesteld, krijgt volgens de plannen meer macht.

Hoe wordt die macht precies groter?

De bewindvoerder krijgt gebruiks-, verbruiks- en vervreemdingsrechten van de in de onderneming aanwezige goederen, inclusief goederen waar een pand- en hypotheekrecht op rust. Nu is het nog zo dat de pand- en hypotheekhouders kunnen handelen alsof er geen surseance of faillissement is. Een ondernemer vraagt straks insolventie aan. Dan komt er een bewindvoerder, die gaat bepalen of de onderneming levensvatbaar is.

Je kunt een wet niet gebruiken om gedrag te reguleren

pak creëert straks desillusie, vindt Adriaanse. 'De overheid wekt de indruk een wondermiddel te creëren waarmee je bedrijven kunt redden, maar dat is gewoon niet zo.'

Wat is er volgens u eigenlijk mis met de huidige faillissementswetgeving?

Of er iets mis is, is nog maar de vraag. De commissie moet het reorganiserende vermogen in de wet vergroten. Mijn stelling is dat je een wet niet kunt gebruiken om het gedrag van marktpartijen te reguleren. Sterker nog, de overheid moet zich de

Als dat zo is dan mag de onderneming een reorganisatie in. Ik stel dat een buitenstaander dat helemaal niet kan. Bovendien zou je het als ondernemer niet moeten willen. De markt is zelf voldoende capabel om verstandige beslissingen te nemen.

Waarom loopt surseance van betaling eigenlijk zo vaak uit op faillissement?

Surseance is de laatste strohalm als je er met je schuldeisers niet uit bent gekomen. Uit mijn eigen onderzoek blijkt dat er bij 71% van de surseance-aanvragen geen reorganisatieplan aanwezig is. Vooraf aan de surseance is er dus geen serieus 'turn around'-plan gemaakt. Dat is precies waarom bankiers en leveranciers vaak het vertrouwen hebben opgezegd. De ondernemer vlucht dan in surseance. Maar een bewindvoerder kan het verloren vertrouwen dan ook niet meer herstellen. Als alle informele onderhandelingen stranden, vinden stakeholders de onderneming blijkaar niet meer levensvatbaar. Moet de onderneming dan nog blijven bestaan? Ik denk van niet.

Volgens de uitgelekte plannen kunnen schuldeisers straks ook insolventie aanvragen. Dat zou tijdig ingrijpen bevorderen.

Het moet bij weigerachtige crediteu-

Jan Adriaanse: 'De reorganisatieparagraaf in de huidige faillissementswetgeving gaat uit van de gedachte dat een ondernemer in financiële moeilijkheden niet in staat is zelf met zijn bank en leveranciers tot een oplossing te komen. Dat is overheidsbetutteling en een miskenning van het gezonde verstand van die partijen.' Foto: Wiebe Kiestra

ren gemakkelijker worden er toch een akkoord door te drukken. Maar daar bestaat al jurisprudentie over. In de praktijk worden dwangakkoorden niet veel gebruikt. Pogingen daartoe mislukken omdat schuldeisers er onvoldoende van overtuigd zijn dat het de enige uitweg is en dat het een uitweg is naar langdurig herstel.

Je kunt je ook ten principale afvragen of je van schuldeisers mag verwachten dat ze gewoon weer aan je gaan leveren, terwijl ze je net gedwongen een schuld hebben kwijtgescholden. Dat wil de wet wel, maar de economie onttrekt zich daar gewoon aan. Faillissementswetgeving redt bedrijven niet, omdat bedrijven heel vaak elk vertrouwen beschaamd hebben. Partijen aan heel formele regels binden vergroot alleen maar het wantrouwen.

Hoe ziet de nieuwe faillissementswetgeving er wat u betreft dan uit?

Als het aan mij zou liggen, zou de surseance of reorganisatiemogelijkheid er helemaal uitgaan. Creëer een faillissementswet die gericht is op liquidatie. Dat is wat ik uit het wielertalijn 'de dood of de gladiolen' noem: je gaat heel snel met je betrokken stakeholders onderhandelen om echt tot een oplossing te komen. Lukt dat niet, dan is faillissement je voorland. Dus de druk om er samen uit te komen wordt veel groter. De vluchtroute, de bescherming van de overheid, verdwijnt. Dat brengt een optimale marktwerking teweeg. Eventueel kun je na faillissement doorstarten.

Als 90% van de surseance van betalingen mislukt, wat heb je dan eigenlijk aan zo'n systeem. Iedereen weet dat het 'de dood of de gladio-

len' is. Nou, dat lijkt goed te werken. De markt moet zijn werk doen.

Uw eigen voorstel is dus eigenlijk een liquidatiewet.

Ja. Reorganisatiewetgeving verstoort de marktwerking. Dat is het principiële probleem. Daarom negeert de markt de reorganisatiewetgeving ook vrijwel volledig. Met het afschaffen van de surseance wil ik tevens het verschil tussen faillissement en informele reorganisatie duidelijker maken. Richt je nu op die voorfase, op de informele reorganisatie. Daar is de winst te boeken. Surseance mag nooit en te nimmer het medium zijn waarbinnen je denkt bedrijven te kunnen reorganiseren. Het gebeurt

nodig en veelal managementversteking. Je moet mensen aantrekken die weten hoe ze een onderneming in zwaar weer vlot moeten trekken. Dat is gewoon een specialisme.

Ook moet de reorganisatie een samenwerking zijn met de stakeholders. En de Faillissementswet ontkent dat, want met een surseance of insolventieprocedure houdt men juist de stakeholders op afstand. Maar die vluchtroute maakt juist dat leveranciers en banken geen zaken meer met je willen doen.

Dient de overheid dan alleen regels voor liquidatie vast te leggen en zich verder helemaal afzijdig te houden?
De overheid zou educatie en begelei-

Maak een faillissementswet die gericht is op liquidatie

informeel daarvoor of juist daarna, met een doorstart na faillissement.

U hebt onderzoek gedaan naar informele reorganisaties. Wat zijn de cijfers daarvoor?

Ongeveer 75 tot 80% van de bedrijven in moeilijkheden, die bij een bijzonderbeheer afdeling van een bank belanden, komt weer op hun pootjes terecht.

Wat zijn de succesfactoren van een informele reorganisatie?

Duurzaam herstel moet via een holistische aanpak verlopen, die gericht is op waardecreatie. De belangrijkste opgave is ervoor te zorgen dat het bedrijf weer zelfstandig in staat is geld te verdienen. Dat wordt heel vaak vergeten. Daarvoor is een actieve houding van het management

ding kunnen stimuleren. Daar valt de winst te boeken. Breng ondernemers meer kennis bij over hoe je om kunt gaan met je bedrijf in moeilijkheden. Er is geen enkele bedrijfskunde- of rechtenopleiding in Nederland waar een vak als 'turn around'-management verplicht is. Dat is vreemd. Bij opleidingen bedrijfskunde leren we mensen alleen over de positieve kanten van ondernemerschap. Bij rechtenopleidingen gaat het alleen over de juridische kanten van faillissement. In Leiden hebben we dan weliswaar een keuzevak, maar eigenlijk moet je mensen met belangstelling voor bedrijven ook stelselmatig opleiden in reorganiseren bij zwaar weer.

Ely Lammers

IJzeren Rijn: 72 treinen per etmaal

Van onze redacteur

DEN HAAG – De IJzeren Rijn moet worden ingericht voor een capaciteit van maximaal 72 treinen per etmaal. De investeringskosten voor meer treinen zijn zo hoog, dat het onwaarschijnlijk is dat deze worden terugverdiend.

Dat concludeert een Nederlands/Belgische commissie van deskundigen op basis van vervoerprognoses voor 2030. Minister Eurlings en zijn Belgische collega hebben de conclusie overgenomen. Op grond van eerdere vervoerprognoses werd tot dusverre uitgegaan van maximaal 43 goederentreinen per etmaal in 2020. De commissie heeft gekeken naar de vervoersvraag in de hele spoorcor-

ridor tussen Antwerpen en het relevante Duitse achterland; in die spoorcorridor liggen zowel de Montzenroute als de IJzeren Rijn, en die blijken nagenoeg perfecte substituten te zijn voor qua bestemming en lading. De lijnen vormen dus concurrenten van elkaar, maar dat heeft ook een voordeel, aldus de commissie: 'De beschikbaarheid van de Montzenroute als alternatief voor de

IJzeren Rijn verzacht de gevolgen van de onzekerheid die over de vraagingen bestaat. Een eventuele overschrijding van de beschikbare capaciteit kan worden opgevangen door het uitwijken van verkeer naar de Montzenroute. Het is dus niet nodig de IJzeren Rijn te ontwerpen voor het grootst mogelijke aantal treinen dat zich volgens de prognoses mogelijk kan voordoen.'

Op grond van die overweging komt de commissie tot het oordeel dat de vanuit investeringsopzigt bezien optimale ontwerpcapaciteit van de IJzeren Rijn ligt bij 72 doorgaande internationale goederentreinen per etmaal in beide richtingen. Bij meer treinen wordt de aanleg nodig van

substantiële extra infrastructuur zoals langere stukken dubbelspoor. Voor het spoorontwerp (enkel- of dubbelspoor) heeft het grotere aantal treinen geen gevolgen, maar voor de inpassingsmaatregelen (zoals geluidsschermen) wel. Al deze maatregelen zullen worden aangepast aan het nieuwe treinenaantal; ProRail zal het milieueffectrapport van 2001 aanvullen met actuele milieu-informatie.

Het inrichten van de lijn voor reizigersvervoer was en is niet aan de orde. Naar verwachting zullen er nauwelijks reizigers voor deze verbinding zijn, mede omdat er voldoende alternatieven beschikbaar zijn.

STAATSCOURANT

SINDS 1814

Redactie

Wvd. hoofdredacteur: drs. W.M.C. de Jong;
Eindredacteur: P.C.M. Brouwers

Redactieadres: Redactie Staatscourant
Postbus 20020, 2500 EA Den Haag
Bezoekadres: Prinses Margrietplantsoen 88,
2595 BR Den Haag
telefoon: 070-378 96 39; fax: 070-385 55 05
e-mail: staatscourant@sdu.nl
internet: www.staatscourant.nl

Advertentieafdeling: P.G.J.M. Driessen
Een brochure met tarieven en voorwaarden van advertenties wordt op aanvraag toegezonden. Kopij voor advertenties richten aan: Advertentieafdeling Staatscourant, Postbus 20020, 2500 EA Den Haag
telefoon 070-378 95 46; fax 070-385 27 89
e-mail: adv.staatscourant@sdu.nl

Op alle opdrachten tot plaatsing van advertenties in de Staatscourant zijn de Advertentievoorwaarden Staatscourant van toepassing, gedeponerd bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder nummer Hr. 27124000. Eventuele Algemene Voorwaarden van de opdrachtgever worden niet aanvaard.

Abonnementen: De Staatscourant verschijnt op werkdagen en is onderdeel van het pakket Sdu Wet & Recht. De prijs van een jaarabonnement is € 356; halfjaarabonnement € 186; kwartaalabonnement € 90; proefabonnement van 1 maand € 15,50. De prijs van een los nummer is € 4,05. Deze prijzen zijn exclusief BTW en inclusief verzend- en administratiekosten.

Sdu Klantenservice: tel. 070-378 98 80;
fax: 070-378 97 83; e-mail: sdu@sdu.nl

Uitgever:
drs. M.R. Bom (070-378 98 77)

De Staatscourant is een uitgave van Sdu Uitgevers bv, Den Haag.

Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Sdu Uitgevers bv c.q. de betreffende auteur.

De publicatierechten van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie zijn geregeld met Beeldrecht te Amstelveen.

ISSN 1566-7235